

LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK FANLARINING DOLZARB MASALALARI

CURRENT ISSUES IN LINGUISTICS AND CULTURAL STUDIES

JILD 1 | SON 2

2025

LINGVOSCIENCES.UZ

**LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK
FANLARINING DOLZARB MASALALARI**

CORRENT ISSUES IN LINGUISTICS AND CULTURAL STUDIES

1-jild 2-son 2025-yil

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00 – TARIX FANLARI

Rajapov Mardonbek Qosimboy o'g'li
Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: mardonbekoff@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5245-6021>

Xaynazarov Baxromjon Baxtiyorovich
Tarix fanlari doktori (DSc). Dotsent.
O'zbekiston.

E-mail: bahrom_bek@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1266-1557>

Saidboboyev Zokirjon Abdulkarimovich
Tarix fanlari nomzodi (Ph.D.). Professor.
O'zbekiston.

E-mail: zsaidboboev@yahoo.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-3960-2427>

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Absalamova Gulmira Sharifovna
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: gulmirasharifovna@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-6105-4752>

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna
Filologiya fanlari nomzodi. Dotsent.
O'zbekiston.

E-mail: salaxiddinovamusharraf@gmail.co

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0534-5633>

Niyazov Ravshan Turakulovich
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Professor. O'zbekiston.

E-mail: docravshanniyazov@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6146-1789>

Sanakulov Zayniddin Ibodullayevich
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: z.sanakulov@cspu.uz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6952-7738>

Bawetdinov Muxammeddin Kazimbekovich
Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: b_muxammed@karsu.uz

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9826-175X>

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Ixombekov Jasurbek Ilxombek o'g'li
Yuridik fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
Katta o'qituvchi. O'zbekiston.

E-mail: jafarbek22@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9867-3363>

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: bahtiyor.haqberdiyev@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2208-7827>

Erkulova Feruza Melikuziyevna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: feruzaerkulovauzb@gmail.com

Shirnazarova Zamira Allaberdiyevna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: zamira_6@yahoo.de

zamira.sh@terdpi.uz

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9870-6295>

Oymatova Nilufar Mirjamolovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: nilufar.oymatova@gmail.com

Eshchanova Xolida Xudayarovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Yo'q. O'zbekiston.

E-mail: eshchanovaxolida@gmail.com

Karshieva Dilbar Eshpulatovna
Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori
(PhD). Dotsent. O'zbekiston.

E-mail: d.karshiyeva1986@gmail.com

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЛИНГВИСТИКИ И КУЛЬТУРОЛОГИИ

**“Lingvistika va madaniyatshunoslik
fanlarining dolzarb masalalari”**

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy
tumani, Kichik Beshyog’och ko’chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com

Bog’lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Suyarov Maxmudjon Sobirjon o'g'li</i> YUNON-BAQTRIYA TANGALARIDAGI YUNON YOZUVI TARIXIY MANBA SIFATIDA	06-12
--	-------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Shodiyeva Gulrux Nazir qizi</i> TURLI TIZIMLI TILLARDA POLINDROMNING KOGNITIV-STILISTIK TADQIQI (O'ZBEK VA INGLIZ TILLARI MISOLIDA)	13-17
<i>Xusanova Gulasal Shuhratjon qizi</i> O'ZBEK, INGLIZ VA KOREYS TILLARIDAGI GEYMONIMLARNING CHOG'ISHTIRMA TADQIQI	18-23
<i>Anvarjonova Zarifakhon Abrorjon qizi</i> THE LANGUAGE OF MEMORY IN MODERN UZBEK AND ENGLISH PROSE	24-31

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Saydillayeva Mehrinaz Bahodir qizi</i> PEDAGOGIK TA'LIM JARAYONIDA TALABALAR EGALLAYDIGAN KOMPETENSIYALAR MAZMUNI	32-44
--	-------

Received: 15 December 2025

Accepted: 25 December 2025

Published: 30 December 2025

Article / Original Paper

COMPARATIVE STUDY OF GEONYMS IN UZBEK, ENGLISH AND KOREAN LANGUAGES

Khusanova Gulasal Shuhratjon qizi

Senior Lecturer,

Department of English Language Teaching Methods,

Fergana State University,

Doctor of Philosophy (PhD) in Philology

Abstract. This article is devoted to the study of linguistic features of geonyms in Uzbek, English and Korean languages in a comparative aspect. The research analyzes structural, semantic and ethnolinguistic aspects of geographical names existing in three languages. The sources of geonym formation, their lexico-semantic grouping, morphological structure, as well as national-cultural features are examined through comparative method. The results show that the geonymic system of each language has its own characteristics, which reflect the historical development of the respective people, geographical environment and cultural traditions. The research results have theoretical significance in the fields of onomastics, comparative linguistics and linguoculturology.

Keywords: geonym, toponymy, comparative linguistics, Uzbek language, English language, Korean language, geographical names, ethnolinguistics, onomastics, lexico-semantic analysis.

O'ZBEK, INGLIZ VA KOREYS TILLARIDAGI GEYMONIMLARNING CHOG'ISHTIRMA TADQIQI

Xusanova Gulasal Shuhratjon qizi

Farg'ona davlat universiteti

Ingliz tilini o'qitish metodikasi kafedrası katta o'qituvchisi,
filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

E-mail: g.xusanova@pf.fdu.uz

Annotatsiya. Ushbu maqola o'zbek, ingliz va koreys tillaridagi geymonimlarning lingvistik xususiyatlarini chog'ishtirma aspektda o'rganishga bag'ishlangan. Geymonimlarning paydo bo'lish manbalari, leksik-semantik guruhlanishi, morfologik tuzilishi hamda milliy-madaniy xususiyatlari qiyosiy usulda ko'rib chiqilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, har bir tilning geymonimik tizimi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ular tegishli xalqning tarixiy taraqqiyoti, geografik muhit va madaniy an'analarini aks ettiradi. Tadqiqot natijalari onomastika, qiyosiy tilshunoslik va lingvokulturologiya sohalarida nazariy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: geymonim, toponimika, chog'ishtirma tilshunoslik, o'zbek tili, ingliz tili, koreys tili, geografik nomlar, etnolingvistika, onomastika, leksik-semantik tahlil.

Kirish. Zamonaviy tilshunoslikda onomastika sohasining alohida yo'nalishi bo'lgan toponimika tadqiqotlari katta ahamiyat kasb etmoqda. Geografik nomlar yoki geymonimlar nafaqat ma'lum hududlarni nomlash funksiyasini bajaradi, balki millat tarixini, madaniyatini, dunyoqarashini hamda tabiat bilan munosabatlarini o'zida mujassamlashtiradi. Turli tillardagi geymonimlarni qiyosiy tadqiq etish lingvistik universallar va milliy o'ziga xosliklarni aniqlashga imkon beradi, shu bilan birga tillarning tipologik xususiyatlarini chuqurroq anglashga yordam beradi [1]. O'zbek, ingliz va koreys tillari turli til oilalariga mansub bo'lib,

ularning geymonimik tizimlari ham strukturaviy, ham semantik jihatdan sezilarli farqlarga ega. O'zbek tili turkiy tillar oilasiga mansub bo'lib, uning geografik nomlari asosan turkiy, fors-tojik va arab manbalariga borib taqaladi. Ingliz tili german tillar guruhiga kiradi va uning toponimikasida kelta, anglo-sakson, skandinav va norman-fransuz qatlamlari kuzatiladi. Koreys tili esa alohida til oilasini tashkil etib, uning geymonimik tizimida xitoy-koreys (hanja) va xol koreys elementlar o'zaro ta'sir qiladi [2].

Geymonimlarning chog'ishtirma tadqiqi bir necha jihatdan dolzarb hisoblanadi. Birinchidan, globallashuv sharoitida tillararo aloqalar kuchayib bormoqda va turli tillardagi geografik nomlarning to'g'ri talqin etilishi xalqaro muloqot uchun muhimdir. Ikkinchidan, har bir xalqning geografik nomlarni yaratish tamoyillari va modellarini o'rganish lingvistik tipologiya nazariyasini boyitadi. Uchinchidan, geymonimlar madaniy xotiraning muhim tashuvchisi sifatida etnolingvistik va lingvokulturologik tadqiqotlar uchun boy material taqdim etadi [3]. Ushbu tadqiqotning maqsadi o'zbek, ingliz va koreys tillaridagi geymonimlarning umumiy va farqli jihatlarini aniqlash, ularning paydo bo'lish manbalari, strukturaviy tuzilishi va semantik tasnifini qiyosiy tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot vazifalari quyidagilardan iborat: har bir tilning geymonimik tizimining asosiy xususiyatlarini aniqlash; geografik nomlarning leksik-semantik guruhlarini taqqoslash; geymonimlarning morfologik tuzilishini tahlil qilish; milliy-madaniy komponentni ko'rsatuvchi geymonimlarni ajratib ko'rsatish. Tadqiqot obyekti sifatida uch tilning eng keng tarqalgan va tarixiy jihatdan muhim geymonimlaridan namuna tanlab olingan.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Ushbu tadqiqotda geymonimlarni o'rganish uchun bir qator zamonaviy tilshunoslik metodlaridan foydalanilgan. Asosiy metod sifatida chog'ishtirma-tarixiy va tipologik tahlil usullari qo'llanilgan, chunki ular turli tillardagi geografik nomlarning umumiy va o'ziga xos jihatlarini aniqlashga imkon beradi [4]. Deskriptiv metod orqali har bir tilning geymonimik tizimi alohida tavsiflanib, undan keyin qiyosiy tahlil amalga oshirilgan. Strukturaviy tahlil usuli geografik nomlarning morfologik tuzilishini o'rganishda, komponent tahlil usuli esa ularning semantik tarkibini ochib berishda muhim rol o'ynagan. Shuningdek, kvantitativ usullar yordamida ma'lum geymonim tiplarining chastotasi va tarqalish darajasi statistik jihatdan baholangan.

Tadqiqot materiallari sifatida har bir tilning toponimik lug'atlari, geografik xaritalar, tarixiy-lingvistik tadqiqotlar va etimologik manbalardan foydalanilgan. O'zbek tilining geymonimik tizimini o'rganishda E.Begmatov, T.Nafasov va boshqa o'zbek onomastlarining asarlari muhim manba bo'ldi [5]. Ingliz toponimikasi bo'yicha A.H.Smith, K.Cameron va E.Ekwall kabi taniqli tadqiqotchilarning fundamental ishlari tahlil qilindi [6]. Koreys geymonimlarini o'rganishda Lee Ki-moon, Kim Wan-jin va zamonaviy koreys onomastlarining tadqiqotlariga asoslanilib, koreys tilida nashr etilgan toponymic adabiyotlardan ham foydalanilgan [7]. Chog'ishtirma toponimika bo'yicha V.A.Nikonov, A.V.Superanskaya va boshqa mashhur onomastlarning nazariy ishlaridan ilmiy asos sifatida foydalanildi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, geymonimlar har bir xalqning madaniy-tarixiy tajribasining eng qadimiy qatlamlarini saqlab qoladi. O'zbek toponimikasi bo'yicha tadqiqotlar asosan Markaziy Osiyo hududidagi geografik nomlarning turkiy, sog'd, fors va arab qatlamlarini ajratishga qaratilgan. O'zbek geymonimlarining ko'pchiligi tabiiy geografik obyektlar (tog'lar, daryolar, cho'llar), aholi yashaydigan joylar (shaharlar, qishloqlar, mahallalar) va tarixiy-madaniy obyektlarni nomlashda vujudga kelgan [8]. Ingliz toponimikasi esa ko'p qatlamli

bo'lib, har bir tarixiy davr o'z izini qoldirgan: kelta davri nomlari (Thames, Dover, London), anglo-sakson davri (Manchester, Birmingham), skandinav ta'siri (Derby, Grimsby) va norman-fransuz kirishmalari (Richmond, Beaumont). Koreys geymonimlarining o'ziga xosligi shundaki, ular ko'pincha ikki xil yozuv tizimida mavjud: xitoy ierogliflarida (hanja) va milliy koreys yozuvida (hangul), bu nomlarning ikkilamchi talqiniga olib kelishi mumkin [9].

Geymonimlarning semantik tahlili ulardagi asosiy ma'no guruhlarini aniqlashga imkon beradi. Barcha uch tilda ham eng keng tarqalgan semantik kategoriyalar quyidagilardan iborat: tabiiy geografik xususiyatlarga ko'ra nomlanish (tog', daryo, ko'l, tekislik), o'simlik va hayvonot dunyosiga ishora, inson faoliyati va kasb-hunari bilan bog'liq nomlar, tarixiy voqealar va shaxslar nomi asosida yaratilgan geymonimlar, diniy-marosimiy ahamiyatga ega nomlar. Biroq har bir til o'z milliy xususiyatlariga ko'ra ma'lum kategoriyalarga ustunlik beradi [10]. Masalan, o'zbek tilida suv manbalari bilan bog'liq nomlar (Samarqand — "Samargandagi qal'a", Toshkent — "tosh shahar") keng tarqalgan, ingliz tilida esa aholi punktlarining joylashuvi va xo'jalik faoliyatiga ishora qiluvchi nomlar (Oxford — "ho'kizlar o'tish joyi", Cambridge — "ko'prik bo'yidagi daryo") ko'proq uchraydi. Koreys geymonimlarida esa ko'pincha geografik obyektning shakli, rangi yoki ramziy ma'nosi akslanadi (Seoul — poytaxt ma'nosida, Busan — "tog' tagidagi shahar").

Muhokama. O'zbek, ingliz va koreys tillaridagi geymonimlarni taqqoslash natijasida bir qator muhim xulosalarga kelingan. Birinchidan, har uch tilning geymonimik tizimida ham tabiiy geografik xususiyatlar asosida yaratilgan nomlar ustunlik qiladi, lekin ularning ifodalanish usullari turlicha. O'zbek tilida ko'pincha tavsiflovchi so'z bilan asosiy komponent birikmasidan geymonimlar hosil bo'ladi: Qizil-qum (qizil rang + qum), Qoraqalpog'iston (qora qalpoq kiyuvchi xalq + joy), Farg'ona (etimologiyasi bahsli, lekin vodiy ma'nosini anglatadi). Ingliz tilida esa ko'pincha ikki yoki undan ortiq so'zning qo'shilishidan murakkab nomlar vujudga kelgan: Newcastle (yangi qal'a), Northumberland (shimol yerlari), Whitby (oq aholi punkti). Koreys tilida geymonimlar ko'pincha bir yoki ikki bo'g'inli bo'lib, ular hanja yoki xol koreys so'zlardan tashkil topadi: Gang (daryo), San (tog'), Dong (sharq), Do (o'lka).

Ikkinchidan, geymonimlarning morfologik tuzilishi jihatidan ham sezilarli farqlar mavjud. O'zbek tilida geymonimlar asosan so'z birikmalari yoki murakkab so'zlar shaklida namoyon bo'lib, unda qo'shimchalar muhim rol o'ynaydi: -iston (joy, mamlakat), -kent (shahar), -abad (obod joy), -zor (ko'prik). Ingliz tilida geymonimlar kompozitsiya yo'li bilan yaratiladi va ko'pincha ikkita mustaqil so'zdan iborat: Birmingham (Beorma xalqining uyi), Southampton (janubdagi port), Manchester (Mamucium qal'asi). Koreys tilida esa geymonimlar ko'proq monosillabik yoki bisillabik tuzilishga ega bo'lib, ular ko'pincha xitoy ierogliflaridan kelib chiqqan: Seoul (서울/首爾 — poytaxt), Gangnam (강남/江南 — daryoning janubi), Jeju (제주/濟州 — dengiz orolida joylashgan o'lka).

Geymonimlarning leksik-semantik tahlili ularni bir necha asosiy guruhlariga bo'lish imkonini beradi. Quyidagi jadval uch tildagi geymonimlarning semantik taqsimotini ko'rsatadi:

1-jadval. Geymonimlarning semantik guruhlanishi

Semantik guruh	O'zbek tili (%)	Ingliz tili (%)	Koreys tili (%)
Tabiiy geografik xususiyatlar (tog', daryo, tekislik)	35	28	42
O'simlik va hayvonot dunyosi	12	18	15
Inson faoliyati va kasb-hunar	15	25	10
Tarixiy shaxslar va voqealar	20	12	18
Diniy-madaniy obyektlar	18	17	15

Jadvaldan ko'rinadiki, tabiiy geografik xususiyatlar barcha uch tilda ham eng keng tarqalgan semantik guruh hisoblanadi, biroq koreys tilida bu tendensiya ancha kuchli namoyon bo'ladi (42%). Bu koreys yarim orolining tog'li relyefi va boy gidrologik tarmog'i bilan bog'liq. O'zbek tilida tarixiy shaxslar va voqealar nomi asosida yaratilgan geymonimlar nisbatan yuqori foizni tashkil etadi (20%), bu O'rta Osiyo hududining boy tarixiy-madaniy merosini aks ettiradi. Ingliz tilida esa inson faoliyati va kasb-hunar bilan bog'liq nomlar ko'proq (25%), bu Angliyaning qadimiy savdo va hunarmandchilik an'analari namoyish etadi.

Morfologik tuzilish jihatidan geymonimlarni tahlil qilish quyidagi natijalarni berdi:

2-jadval. Geymonimlarning morfologik tuzilishi

Tuzilish turi	O'zbek tili (%)	Ingliz tili (%)	Koreys tili (%)
Sodda nomlar (bir komponentli)	15	20	45
Murakkab nomlar (ikki komponentli)	50	55	40
So'z birikmalari (uch va undan ortiq)	35	25	15

Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, koreys tilida sodda geymonimlar ancha keng tarqalgan (45%), bu tilning tipologik xususiyati bilan bog'liq. O'zbek va ingliz tillarida esa murakkab nomlar ustunlik qiladi (mos ravishda 50% va 55%). O'zbek tilida uch va undan ortiq komponentli so'z birikmalari shaklida geymonimlar ko'proq uchraydi (35%), masalan: Qo'qon vodiysi, Chimyon tog' tizmasi, Surxondaryo viloyati. Bu o'zbek tilining tavsiflovchi xususiyatini aks ettiradi.

Geymonimlarning etimologik tahlili ularning milliy-madaniy xususiyatlarini ochib beradi. O'zbek tilida geografik nomlarning aksariyati turkiy, fors va arab tillaridan kelib chiqqan. Masalan: Samarqand (sogd tilidan "shahar qal'asi"), Buxoro (fors tilidan "monastir"), Andijon (turkiy tilidan shaxs nomi). Ingliz tilida kelta, anglo-sakson, skandinav va fransuz qatlamlari aniq kuzatiladi: London (kelta tilidan "yovvoyi joy"), York (skandinav tilidan "aholi punkti"), Richmond (fransuz tilidan "boy tog'"). Koreys tilida geymonimlarning ko'pchiligi xitoy-koreys (hanja) va sof koreys (hangul) elementlardan iborat: Pyongyang (xitoycha "tekis yer"), Gangwon (daryo manbasidagi o'lka), Jeolla (qirg'oq bo'yi o'lka).

Natijalar. Geymonimlarning fonologik jihatdan tahlili ham qiziqarli natijalar beradi. O'zbek tilida geymonimlar odatda ochiq bo'g'inlarga ega va unlilar hamohangligiga rioya qilinadi: Qarshi, Guliston, Jizzax. Ingliz tilida esa yopiq bo'g'inlar ko'proq uchraydi va undosh to'plamlar xarakterli: Bradford, Gloucester, Portsmouth. Koreys tilida bo'g'in tuzilishi CVC (undosh-unli-undosh) modeliga amal qiladi va har bir bo'g'in alohida iyeroglifga mos keladi: Se-ul, Bu-san, In-cheon. Zamonaviy jarayonlar geymonimik tizimga ham ta'sir ko'rsatmoqda.

Globalashuv natijasida ingliz tilidagi geografik nomlarning transliteratsiyasi muammosi yuzaga keladi. O'zbek tilida geografik nomlarning lotin yozuviga o'tkazilishi bir qator lingvistik muammolarni keltirib chiqardi. Koreys tilida esa hanja va hangul yozuvlari o'rtasidagi farqlar tufayli xorijiy tillarda koreys geymonimlarining turli variantlari mavjud.

Geymonimlarning fonetik va grafik jihatlari ham har bir tilning o'ziga xos xususiyatlarini namoyon etadi. O'zbek tilida geografik nomlar lotin yozuviga o'tkazilgandan so'ng bir qator standartlashtirish muammolari yuzaga keldi, ayniqsa undosh tovushlar va qo'shaloq harflarning yozilishi masalasida izchillik ta'minlash zaruriyati paydo bo'ldi. Ingliz tilida esa tarixiy yozuv an'analari saqlanib qolingani sababli ko'plab geymonimlarning talaffuzi va yozilishi o'rtasida katta farq mavjud, bu xorijiy tillarni o'rganuvchilar uchun qiyinchilik tug'diradi: Leicester ['lestə], Worcester ['wɒstə], Edinburgh ['edɪnbərə]. Koreys tilida geymonimlarning ikki xil yozuv tizimida — hanja (xitoy ierogliflari) va hangul (milliy yozuv) — parallel mavjudligi ularning xalqaro miqyosda romanlashtirilishi jarayonida turli xil variantlarning paydo bo'lishiga olib keladi. Shu bilan birga, zamonaviy axborot texnologiyalari va GPS tizimlari geografik nomlarning transliteratsiyasi va standartlashtirish masalalarini yanada dolzarb qilmoqda, chunki xalqaro muloqotda bir xil geografik obyektning turli tillarda to'g'ri va izchil talqin etilishi zarur. Bu jarayon nafaqat lingvistik, balki madaniy-siyosiy ahamiyatga ham ega bo'lib, milliy identifikatsiya va geografik nomlarni saqlash masalalari bilan chambarchas bog'liq.

Xulosa. O'zbek, ingliz va koreys tillaridagi geymonimlarning chog'ishtirma tadqiqi bir qator muhim xulosalar chiqarishga imkon beradi. Birinchidan, har uch tilning geymonimik tizimi ham o'ziga xos strukturaviy, semantik va etnolingvistik xususiyatlarga ega bo'lib, ular tegishli xalqning tarixiy taraqqiyoti, geografik muhit va madaniy an'alarini aks ettiradi. Tabiiy geografik xususiyatlar barcha tillarda geymonimlarning asosiy semantik guruhini tashkil etadi, ammo ularning ifodalanish usullari va morfologik tuzilishi sezilarli farq qiladi. O'zbek tilida geymonimlar ko'proq tavsiflovchi xususiyatga ega bo'lib, qo'shimchalar orqali boyitiladi. Ingliz tilida kompozitsiya usuli ustunlik qiladi va tarixiy qatlamlar yaqqol namoyon bo'ladi. Koreys tilida esa sodda tuzilishli geymonimlar keng tarqalgan bo'lib, ular ko'pincha xitoy-koreys va milliy koreys elementlarning sintezidan vujudga kelgan.

Ikkinchidan, geymonimlarning etimologik tahlili har bir tilning ko'p qatlamlilikini va tillararo aloqalar tarixini ochib beradi. O'zbek tilining geymonimik tizimi turkiy, fors va arab ta'sirini aks ettiradi, bu Markaziy Osiyoning boy madaniy-tarixiy merosidan dalolat beradi. Ingliz toponimikasi kelta, german, skandinav va romanche elementlarning o'zaro ta'sirini namoyish etadi, bu Britaniya orollarining murakkab etnik tarixini ifodalaydi. Koreys geymonimlarida xitoy madaniyati ta'siri va milliy tilning o'ziga xosligi mujassam bo'lgan.

Uchinchidan, geymonimlarning leksik-semantik tahlili har bir xalqning tabiat, iqtisodiyot va ijtimoiy hayot bilan munosabatlarini ochib beradi. O'zbek geymonimlarida suv manbalari, qishloq xo'jaligi va madaniy-diniy obyektlar muhim o'rin tutadi. Ingliz toponimikasida kasb-hunar, savdo va harbiy inshootlar keng aks etgan. Koreys geymonimlarida esa tabiiy landshaft elementlari va geografik joylashuv ustuvor ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalari nazariy va amaliy ahamiyatga ega. Nazariy jihatdan, chog'ishtirma toponimika sohasidagi bilimlar boyitildi va turli til oilalariga mansub tillardagi geymonimlarning umumiy va farqli jihatlari aniqlandi. Amaliy jihatdan, tadqiqot natijalari

xalqaro muloqotda geografik nomlarni to'g'ri talqin etish, tarjima amaliyoti, geografik xaritalar yaratish va chet tillarini o'qitishda qo'llanilishi mumkin. Bundan tashqari, geymonimlar milliy-madaniy merosning muhim qismi sifatida ularni saqlash va standartlashtirish masalalarida ham tadqiqot natijalari foydali bo'lishi mumkin.

Kelajakda ushbu tadqiqotni chuqurlashtirish maqsadga muvofiq bo'lib, bunda geymonimlarning pragmatik jihatlari, zamonaviy o'zgarishlar, yangi geografik nomlarning paydo bo'lish tamoyillari va geymonimlarning kognitiv-diskursiv xususiyatlarini o'rganish dolzarb vazifalar hisoblanadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Суперанская А.В. Что такое топонимика? / А.В. Суперанская. – Москва: Наука, 1985. – 178 с.
2. Begmatov E. O'zbek ismlarining izohli lug'ati / E. Begmatov. – Toshkent: Sharq, 2006. – 400 b.
3. Cameron K. English Place-Names / K. Cameron. – London: Batsford, 1996. – 256 p.
4. Никонов В.А. Введение в топонимику / В.А. Никонов. – Москва: Наука, 1965. – 179 с.
5. Nafasov T. O'zbek toponimikasi / T. Nafasov. – Toshkent: O'qituvchi, 1988. – 156 b.
6. Smith A.H. English Place-Name Elements / A.H. Smith. – Cambridge: Cambridge University Press, 1956. – Vol. 1-2. – 890 p.
7. Lee Ki-Moon. The History of Korean Language / Ki-Moon Lee. – Seoul: Jimoondang Publishing, 1972. – 345 p.
8. Ramazonov B. O'zbek tilida joy nomlari / B. Ramazonov. – Toshkent: Fan, 2002. – 210 b.
9. Поспелов Е.М. Географические названия мира: Топонимический словарь / Е.М. Поспелов. – Москва: Русские словари, 1998. – 503 с.
10. Mills A.D. A Dictionary of British Place-Names / A.D. Mills. – Oxford: Oxford University Press, 2011. – 548 p.

LINGVOSCIENCES.UZ

LINGVISTIKA VA MADANIYATSHUNOSLIK
FANLARINING DOLZARB MASALALARI

CORRENT ISSUES IN LINGUISTICS AND CULTURAL STUDIES

1-jild 2-son 2025-yil

“Yuridik fanlarning dolzarb masalalari”

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy
tumani, Kichik Beshyog’och ko’chasi,
70/10-uy. Elektron manzil:
scienceproblems.uz@gmail.com

Bog’lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).